

สุจิตต์ วงษ์เทศ : ลานช้าง-ลานนา “ลาว” สองมาตรฐาน ในทัศนะของคนไทย

 matichonweekly.com/culture/article_24013

8 กุมภาพันธ์ 2560

ผู้เขียน สุจิตต์ วงษ์เทศ

เผยแพร่ วันพุธที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560

| หมายเหตุ : บทความนี้เผยแพร่ครั้งแรกในมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 1 ก.ย. 2549 คอลัมน์ อ่านแผ่นดินทอง

แม้จะมีทัศนะดูถูกลาว แต่คนในกรุงศรีอยุธยา ก็ยอมรับว่าลาวเป็น “เครื่องมือ”
ที่จัดเป็นคนไทยด้วย ดังนั้นทีกของลาลูแบร์ระบุว่าชาวสยามในพระนครศรีอยุธยา
สมัยสมเด็จพระนารายณ์ เรียกคนพวกหนึ่งว่า ไทยใหญ่
คือลาวพุงดำหรือเงี้ยวอยู่ทางเหนือของพม่า กับอีกพวกหนึ่งว่า ไทยน้อย คือ
ลาวพุงขาวในประเทศลาวทุกวันนี้

ที่สำคัญมาก ๆ คือคนอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ บอกว่าพวกตนเป็น ไทยน้อย
ก็หมายถึงลาวนั่นแหละ

| แต่ในความรู้ของพวกไทยสยามในกรุงศรีอยุธยา มีลาวอยู่ 2 พวก มีความสัมพันธ์ต่างกัน
คือลาวล้านนากับลาวล้านช้าง

ลาวล้านนา อยู่เชียงใหม่และเมืองบริวาร รวมถึงไทยใหญ่หรือเงี้ยว
ถ้าในวรรณคดีขุนช้างขุนแผน จะเป็นศัตรูกับกรุงศรีอยุธยา มีสงครามกันตลอด

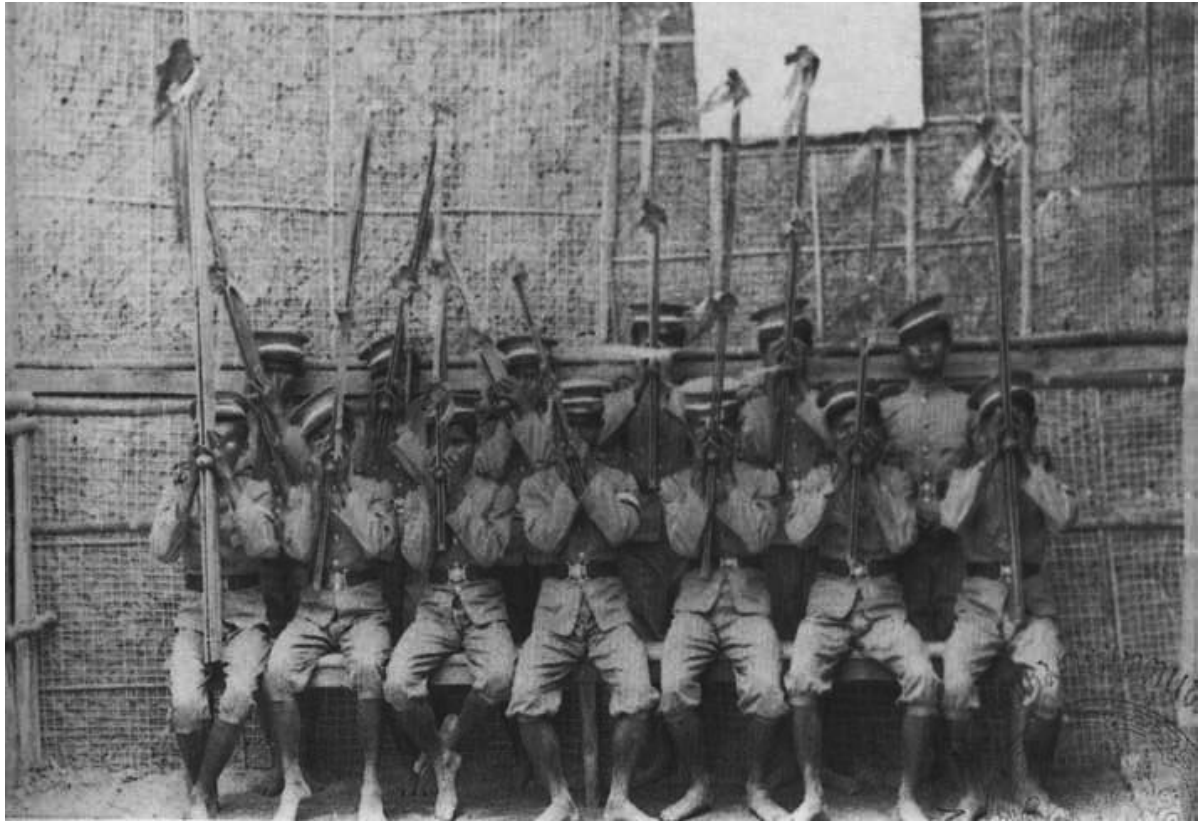
ลาวล้านช้าง อยู่หลวงพระบาง-เวียงจันทน์ ในขุนช้างขุนแผนถือเป็นแคว้นเครื่องมือติดสนิทกัน
มีมิตรต่อกัน เช่น ในตำนานพระเจ้าอู่ทองกับเจ้าฟ้าจ๋ม
แบ่งเขตแดนถือเอาเมืองร้อยเอ็ดเป็นของลาว
และในพงศาวดารว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงสร้างเจดีย์ศรีสองรัก (ที่อำเภอด่านซ้าย
จังหวัดเลย) เป็นหลักหมายแบ่งเขตแดน คือเหนือขึ้นไปเป็นของลาว ได้ลงมาเป็นของอยุธยา
มีการส่ง “ลูกสาว” ให้เป็นชายาซึ่งกันและกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับไทยยังไม่ขัดแย้ง แม้พระเจ้าตากจะให้พระยาจักรีไปตีเมืองเวียงจันทน์
แล้วอัญเชิญพระแก้วมรกตมาไว้กรุงธนบุรี ถึงจะไม่พอใจแต่ลาวก็ไม่มีปฏิกิริยาชัดเจน
จนเมื่อเจ้าพระยาจักรีเสวยราชย์เป็นรัชกาลที่ 1 แล้วสร้างกรุงเทพฯ ก็เกณฑ์ลาวสองฝั่งโขง
รวมอีสานเป็นเชลยลงมาขุดคูเมือง และสร้างกำแพงเมืองด้วย

ทั้งสองราชวงศ์คือเวียงจันทน์กับกรุงเทพฯ ก็เคารพนับถือเป็น “เครื่องมือ” ใกล้ชิด มีการ
“แต่งงาน” หรือ “แต่งงาน” กัน เจ้านายและขุนนางจำนวนมากในกรุงเทพฯ
มีสาแหรกข้างแม่เป็นลาวเวียงจันทน์ ลาวจำปาสัก และลาวอีสาน รัชกาลที่ 2
โปรดให้สร้าง วังบางยี่ขัน ริมแม่น้ำเจ้าพระยา
สำหรับเป็นที่ประทับของเจ้านายลาวที่เสด็จลงมาจากเมืองเวียงจันทน์

ความบาดหมางอย่างรุนแรงระหว่างลาวกับไทยมีขึ้นสมัยรัชกาลที่ 3
เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ยกทัพไปปราบลาว เพาะเมืองเวียงจันทน์
แล้วกวาดต้อนเชลยลาวลงมาอยู่กรุงเทพฯ กับหัวเมืองโดยรอบ

กลายเป็นประชากรส่วนใหญ่ของภาคกลาง เป็นเหตุให้ลาวเจ็บแค้นฝังใจจนทุกวันนี้ ดังมีเนื้อร้องเพลงลาวแพน ด่าทอความโหดเหี้ยมของคนไทย

แคนว่งใหญ่เมื่อครั้งรับเสด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ตรวจราชการเมืองยโสธร พศ.2449

แต่ตรงข้าม

ลาวล้านนาถูกทำให้เกลียดชังด้วยเหตุผลทางการเมืองยุคล่าเมืองขึ้นสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อโปรดให้รับเจ้าดารารัศมีมาเป็นชายาอยู่ที่กรุงเทพฯ ส่งผลให้มีเพลงดนตรีแบบ (ลาว) ล้านนาแพร่หลายในกรุงเทพฯ

ด้วยอิทธิพลของเจ้าดารารัศมีและบทละครเรื่องสาวเครือฟ้า ทำให้คนกรุงเทพฯ สมัยหลังมีจินตนาการว่าชาวล้านนาเป็น “ไทยแท้” มีความสวยงาม

ในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้เองมีการปฏิรูปการปกครอง

ทั้งล้านช้างและล้านนาถูกผนวกเข้าเป็นราชอาณาจักรสยาม แต่ลาวในอีสานแข็งข้อเรียก “ขบถฝิ่นบุญ” ทางกรุงเทพฯ ต้องส่งกองทัพอไปปราบปรามบ่อยๆ เลยเกิดความรู้สึกรังเกียจลาวอีสานหนักขึ้น อาการดูถูกก็มีมากขึ้นสืบจนทุกวันนี้

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เกิดลัทธิชาตินิยม “คลั่งชาติ”

มีตำราประวัติศาสตร์ไทยแต่งว่า อีสานไม่ใช่ส่วนหนึ่งของไทยมาแต่เดิม

และไม่มีความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมกับลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ทำให้รัฐบาลสมัยนั้นไม่ทำนุบำรุงอีสาน เกิดความยากแค้นแสนก่นด่า

เป็นเหตุให้มีขบวนการคอมมิวนิสต์แพร่หลาย คนอีสานถูกกล่าวหาว่าคิดแยกดินแดน

เท่ากับตอกย้ำให้คนภาคกลางโดยเฉพาะกรุงเทพฯ

ดูถูกเหยียดหยามแล้วรังเกียจคนอีสานมากขึ้นทวีคูณ

ผลก็คือ อีสานถูกปล่อยปละละเลย จนมีกวีนิพนธ์ของ “นายผี”

สะท้อนความแห้งแล้งออกมาเป็นสัญลักษณ์ของอีสาน

คนลาวอีสานต้องอพยพร่อนเร่มาขายแรงงานรับจ้างเป็น “ข้า” ในกรุงเทพฯ

ถือเป็นคนชั้นต่ำที่สังคมกรุงเทพฯ ดูถูกและไม่ต้อนรับ

“พลังลาว” ของชาวอีสานถูกปิดบัง ซ่อนเร้น แล้วเหยียบย่ำไว้ จริงหรือไม่จริงอย่างไร
ขอให้ช่วยกันย้อนกลับไปพิจารณาอย่างเป็นธรรมเถิด